

KRYSTYNA DATA
ORCID: 0000-0002-4442-7570
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Kraków, Polska

<https://doi.org/10.17651/ONOMAST.68.1>
Onomastica LXVIII, 2024
PL ISSN 0078-4648

PROFESOR WŁADYSŁAW MIODUNKA (1945–2024)

30 kwietnia 2024 roku na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie pożegnaliśmy Profesora Władysława Miodunkę (zm. 24 kwietnia 2024), znanego filologa, polonistę, językoznawcę, glottodydaktyka, zasłużonego promotora języka polskiego w świecie.

Władysław Miodunka urodził się 1 stycznia 1945 roku w Wojsławiu k. Mielca¹, dzieciństwo spędził w Podleszanach², tam skończył szkołę podstawową, następnie uczył się w Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Konarskiego w Mielcu, w 1962 roku zdał maturę i rozpoczął studia polonistyczne w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego³, które ukończył w 1967 roku. Pracę magisterską pod kierunkiem prof. dr. hab. Mieczysława Karasia napisał na temat: „Składnia gwarowa wsi Podleszany w pow. mieleckim”. W seminarium 1966/67 uczestniczyło czternaście osób, prace sześciu magistrantów dotyczyły onomastyki: atroponimii i toponimii⁴, pozostałe — m.in. słownictwa, fonetyki, fleksji i słowotwórstwa.

W roku akademickim 1967/68 W. Miodunka odbył staż w Instytucie Filologii Polskiej UJ, a w 1968 roku rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną w tym instytucie.

¹ Wojsław — dawniej samodzielna wieś, w 1985 roku włączona do Mielca, znajdująca się na prawym brzegu Wisłoki.

² Podleszany — wieś położona w województwie podkarpackim, w powiecie mieleckim, w gminie Mielec, na lewym brzegu Wisłoki. Jedną z najstarszych miejscowości na ziemi mieleckiej. Podczas II wojny światowej w czasie trwania walk frontowych w okresie od lipca 1944 roku do stycznia 1945 roku mieszkańcy Podleszan zostali przesiedleni do miejscowości po prawej stronie Wisłoki, a po powrocie zostali spalane lub zniszczone gospodarstwa. Prawdopodobnie rodzina Miodunków była jedną z rodzin przesiedlonych do Wojsławia, potem wróciła do Podleszan.

³ Od 2014 roku Wydział Polonistyki UJ.

⁴ 1. Nazwiska, przezwiska, nazwy żon i dzieci w miechowskim. Nazwy osobowe w północnej części powiatu miechowskiego, 2. Nazwy obiektów zamieszkałych powiatu żywieckiego. Nazwy miejscowe powiatu żywieckiego, 3. Nazwy ulic i dzielnic Sosnowca, 4. Nazwy terenowe powiatu mieleckiego, 5. Nazwy miejscowe powiatu Kazimierza Wielka, 6. Nazwy osobowe Księgi sądowej kresu klimkowskiego (1600–1762).

Prowadził zajęcia z gramatyki opisowej w Zakładzie Języka Polskiego oraz z metodyki nauczania języka w Zakładzie Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego. Jego zainteresowania badawcze dotyczyły współczesnej polszczyzny, zwłaszcza składni i semantyki. Drogę naukowo-badawczą rozpoczął na przełomie lat 60. i 70. ubiegłego wieku od onomastyki, pracował w ramach zadań zleconych w Pracowni Antroponimicznej, pomagał w redakcji haseł „Słownika staropolskich nazw osobowych” (SSNO) i porządkowaniu kartoteki. Jeden z pierwszych artykułów W. Miodunki dotyczył nazw karczem polskich (Miodunka, 1968, s. 86–93). Podstawę materiałową stanowiło 1070 nazw wypisanych ze „Słownika geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” (Sulimierski i in., 1880–1902). Autor przeprowadził klasyfikację strukturalną i znaczeniową zebranych nazw, wskazał także tendencje rozwojowe sposobów nazywania⁵. Artykuł W. Miodunki był pierwszym opracowanym na tak dużym materiale, wcześniej ukazały się dwa teksty, jeden dotyczący dwu nazw (Kucz, 1900), drugi poświęcony historii karczem w okolicach Pszczyny (Musioł, 1929). Praca ta wpisuje się dzisiaj w obszar badawczy chrematonomastyki. Jest ona wciąż aktualna, o czym świadczą cytowania (np. Klisiewicz, 1986; Jasiak, 2012; Starzykiewicz, 2014). Napisał także dwa sprawozdania z konferencji terminologicznych Komisji Onomastycznej Międzynarodowego Komitetu Słowistów (Miodunka, 1971, s. 791–796; 1973a, s. 372–375) oraz jedno z konferencji naukowej Komisji Fonetyczno-Fonologicznej Międzynarodowego Komitetu Słowistów (Miodunka, 1973b, s. 374–376). Był członkiem Rady Naukowej czasopisma „Onomastica”.

W. Miodunka w 1973 roku obronił rozprawę doktorską „Funkcje zaimków w grupach nominalnych współczesnej polszczyzny mówionej” (Miodunka, 1974) przygotowaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Mieczysława Karasia. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 1979 roku, przedstawiając pracę „Teoria pól językowych: społeczne i indywidualne ich uwarunkowania” (Miodunka, 1980), a tytuł profesora w 1991 roku na podstawie monografii „Podstawy leksykologii i leksykografii” (Miodunka, 1989).

Profesora poznałam w 1971 roku, kiedy rozpoczęłam studia na polonistyce w Instytucie Filologii Polskiej UJ. Przez pierwsze dwa lata prowadził z nami zajęcia z gramatyki opisowej i był opiekunem naszej grupy. Był bardzo dobrym dydaktykiem, poza realizacją głównego programu zajęć zadawał do czytania artykuły naukowe dotyczące omawianych zagadnień, zachęcał do brania udziału w życiu naukowym, do uczestnictwa w konferencjach naukowych, które odbywały się w Krakowie, oraz w zebraniach Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Zalecił nam zapisanie się na lektorat wymowy. Były to zajęcia z emisji głosu

⁵ Obecnie są dostępne generatory nazw, m.in. karczem, <https://skalawyzwania.pl/generatory-do-rpg/generator-nazw-dla-karczm/> (dostęp: 12.09.2024).

powadzone przez profesor Danutę Michałowską z Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej. Jako opiekun grupy troszczył się o nasze sprawy bytowe, pomagał w staraniach o akademik i stypendium. Dbał także o nasz rozwój kulturalny, zachęcał nas do oglądania sztuk teatralnych, wybrał jedną osobę z grupy, która zajmowała się organizacją wyjść do teatru. Obejrzelśmy dzięki temu wszystkie spektakle wystawiane w Teatrze Starym w latach 1971–1974. Nasza grupa wraz z Profesorem była także na dwudniowej wycieczce dialektologicznej w Szczawie (pow. limanowski), podczas której mogliśmy posłuchać gwary mieszkańców. W. Miodunka nauczał dialektologii również studentów etnografii UJ.

Działalność naukowo-dydaktyczną na polonistyce UJ przerwał wyjazd do Tuluzy we Francji, gdzie w latach 1973–1977 prowadził zajęcia z francuskimi studentami polonistyki i sławistyki w Le Mirail Université de Toulouse. Pobyt i praca we Francji wpłynęły na zmianę jego zainteresowań naukowych, a także dydaktycznych. Odbił tam studia z językoznawstwa stosowanego dotyczące nauczania języka francuskiego jako obcego. Poszerzył swoją wiedzę o nowe teorie językoznawcze (Miodunka, 1977), zdobył doświadczenie w pracy z cudzoziemcami uczącymi się języków obcych, nawiązał kontakty z naukowcami i dydaktykami francuskimi. Zaowocowało to zmianami stosowanych metod badawczych oraz kierunku nauczania. Przybliżył polskim językoznawcom teorię pól semantycznych, pisząc pracę habilitacyjną, do której zbierał materiał, przeprowadzając ankiety⁶. Pomysł napisania książki o leksykologii i leksykografii także zrodził się w okresie pobytu we Francji. Wtedy również prowadził z nami, swoją ostatnią przed wyjazdem grupą studentów, ożywioną korespondencję, w której dzielił się wrażeniami i doświadczeniami z Francji. Spotykaliśmy się z Profesorem we wrześniu każdego roku, kiedy wracał do Polski na wakacje.

Po powrocie z Tuluzy w 1977 roku został członkiem zespołu kierowanego przez profesor Zofię Kurzową badającego język telewizji na tle współczesnej polszczyzny w ramach problemu węzłowego⁷ „Polska kultura narodowa, jej tendencje rozwojowe i percepcja”. Był współautorem artykułu o koncepcji badań języka telewizji (Miodunka, Ropa, 1983). W tym samym roku został powołany przez profesora M. Karasia, rektora UJ, do prowadzenia Studium języka polskiego dla cudzoziemców przy IFP UJ⁸. Wyjazd do Francji i praca w Tuluzie zdecydowały o dalszej drodze zawodowej Profesora Miodunki, zafascynowany francuską glottodydaktyką zajął się unowocześnianiem nauczania języka polskiego jako

⁶ Nowe zachodnie teorie naukowe i metody badawcze były trudno dostępne dla uczonych w krajach za żelazną kurtyną.

⁷ Taką nazwę miał program ministerialny realizowany w latach 1975–1990, w ramach którego działały zespoły opracowujące różne tematy.

⁸ Studium to zostało utworzone w czasie wojny wietnamskiej, działało na przełomie lat 60. i 70. XX wieku. Polskiego uczono Wietnamczyków, którzy studiowali w Krakowie.

obcego, zarówno teoretycznie, jak i praktycznie. Zaczął wówczas wprowadzać w życie doświadczenie i wiedzę zdobyte we Francji. Organizował spotkania dotyczące metod nauczania języka polskiego jako obcego, które miały formę wykładów i warsztatów. Brali w nich udział uczący polskiego jako obcego oraz chętni do tej pracy. Sam także pracował jako lektor w kraju i za granicą, później jako visiting profesor, m.in. w USA, Brazylii, Australii. Jest autorem podręczników do nauki języka polskiego (Miodunka, 1993, 1996) oraz monografii dotyczących dorobku polskiej glottodydaktyki (Miodunka, 2016; Gębał, Miodunka, 2020).

Sukcesem zakończyły się starania o certyfikację języka polskiego. Od 2003 roku stał na czele działającej przy MEN Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Był on jednym z założycieli Stowarzyszenia „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego, którego członkami są poloniści z całego świata⁹.

Profesor Miodunka pełnił także funkcje administracyjne, był m.in.: kierownikiem Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców (1978–1980), a od 1980 roku Zakładu Językoznawstwa Stosowanego w Instytucie Badań Polonijnych, Katedry Języka Polskiego jako Obcego w Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie UJ, prodziekanem na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ (2001–2002), prorektorem UJ (2002–2008). Od czasu powrotu z Tuluzy w swoich badaniach zajmował się językoznawstwem polonistycznym i stosowanym, studiami etnicznymi, a także zagadnieniami bilingwizmu (Miodunka, 2003). Opublikował m.in. kilka monografii i podręczników z tego zakresu. Był promotorem 20 prac doktorskich oraz recenzentem łącznie 38 prac doktorskich i habilitacyjnych.

Droga zawodowa Profesora Miodunki pokazuje jego szerokie zainteresowania naukowo-badawcze: onomastyka, współczesna polszczyzna, składnia, semantyka, leksykologia i glottodydaktyka. Był także świetnym dydaktykiem uczącym najpierw studentów polskich, a potem zagranicznych. Jego pobyt we Francji spowodował, że wybrał glottodydaktykę jako główny przedmiot swoich działań naukowo-dydaktycznych, a za cel nadrzędny postawił sobie doprowadzenie do certyfikacji języka polskiego. Był niekwestionowanym promotorem języka polskiego w świecie, autorytetem dla uczących języka polskiego jako obcego.

⁹ Szczegółowo o glottodydaktycznej działalności Profesora Miodunki zob. Gębał, 2015; Janowska, 2024.

LITERATURA

- Gębal, P.E. (2015). Profesor Władysław T. Miodunka: twórca krakowskiej szkoły glottodydaktyki porównawczej [Prof. Władysław Miodunka, the founder of the Cracow school of comparative glottodidactics]. *LingVaria*, 10(2), 15–26.
- Gębal, P.E., Miodunka, W.T. (2020). *Dydaktyka i metodyka nauczania języka polskiego jako obcego i drugiego* [Language pedagogy and methodology of teaching Polish as a foreign and second language]. Warszawa: PWN.
- Janowska, I. (2024). Profesor Władysław T. Miodunka (1945–2024). Wspomnienie [In remembrance of Prof. Władysław Miodunka (1945–2024)]. *LingVaria*, 19(2), 9–14.
- Jasiak, A. (2012). Analiza nazw karczem, oberż i gospód [An analysis of the names of taverns, auberges, and inns]. *Zeszyty Tarnowskiego Towarzystwa Naukowego*, 1.
- Klisiewicz, E. (1986). Nazwy karczem na Tarnopolszczyźnie [The names of taverns in the Ternopil region]. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Prace Językoznawcze*, 5, 112–131.
- Kucz, M. (1900). Łupicha-Kupicha. *Wisła*, 14, 298.
- Miodunka, W. (1968). Nazwy karczem polskich [The names of Polish taverns]. *Językoznawca*, 18–19, 86–93.
- Miodunka, W. (1971). Konferencja terminologiczna Komisji Onomastycznej Międzynarodowego Komitetu Sławistów [Terminology conference of the Onomastic Commission of the International Committee of Slavists]. *Zpravodaj Mistopisné komise ČSAV*, 12, 791–796.
- Miodunka, W. (1973a). Konferencja terminologiczna Komisji Onomastycznej Międzynarodowego Komitetu Sławistów [Terminology conference of the Onomastic Commission of the International Committee of Slavists]. *Onomastica*, 18, 372–375.
- Miodunka, W. (1973b). Konferencja naukowa Komisji Fonetyczno-Fonologicznej Międzynarodowego Komitetu Sławistów (Kraków, 13–15.IV.1972 r.) [Scientific conference of the Commission of Phonetics and Phonology of the International Committee of Slavists (Cracow, 13–15 April, 1972)]. *Poradnik Językowy*, 309, 374–376.
- Miodunka, W. (1974). *Funkcje zaimków w grupach nominalnych współczesnej polszczyzny mówionej* [The functions of pronouns in the nominal groups of contemporary spoken Polish]. Warszawa–Kraków: PWN, UJ.
- Miodunka, W. (1977). O badaniach słownictwa i gramatyki francuszczyzny mówionej [On the study of vocabulary and grammar of spoken French]. *Poradnik Językowy*, 349, 206–218.
- Miodunka, W. (1980). *Teoria pól językowych. Społeczne i indywidualne ich uwarunkowania* [The theory of linguistic fields, their social and individual determinants]. Warszawa–Kraków: PWN, UJ.
- Miodunka, W. (1989). *Podstawy leksykologii i leksykografii* [The basics of lexicology and lexicography]. Warszawa: PWN.
- Miodunka, W., Ropa, A. (1983). O koncepcję badań języka telewizji [How best to study the language of television]. *Zeszyty Prasoznawcze*, 24(1), 19–33.
- Miodunka, W.T. (1993). *Cześć, jak się masz? A Polish Language Textbook for Beginners*. Kraków: Wydawnictwo JB.
- Miodunka, W.T. (1996). *Uczmy się polskiego. Let's learn Polish*. Warszawa: Fundacja Upowszechniania Nauki.
- Miodunka, W.T. (2003) *Bilingwizm polsko-portugalski w Brazylii. W stronę lingwistyki humanistycznej* [Polish-Portuguese bilingualism in Brazil: Towards humanist linguistics]. Kraków: Universitas.
- Miodunka, W.T. (2016). *Glottodydaktyka polonistyczna. Pochodzenie — stan obecny — perspektywy* [The language pedagogy of Polish studies: Its origins, current status, and prospects]. Kraków: Księgarnia Akademicka.

- Musioł, L. (1929). Z przeszłości starych karczm wolskich nad Wisłą [Research into the past of the old Wola inns on the Vistula River]. *Zaranie Śląskie*, 5(3), 141–145.
- Starzykiewicz, A. (2014). Nazwy karczem — historia karczemnictwa, charakter użytkowy na przestrzeni wieków, tendencje nazewnicze [The names of taverns: The history of tavern keeping, their utilitarian character over the centuries, and naming trends]. *Słowo. Studia językoznawcze*, 5, 212–223.
- Sulimierski, F., Chlebowski, B., Krzywicki, J., Walewski, W. (red.). (1880–1902). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* [The geographical dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries] (T. 1–15). Warszawa: Nakł. F. Sulimierskiego i W. Walewskiego.
- Szuta, J. (2019). Nazwy karczem na Pomorzu Gdańskim [The names of taverns in Gdańsk Pomerania]. W: K. Krawiec-Złotkowska (red.), *Rzeczpospolita domów. T. 5: Karczmy, zajazdy, gospody...* (s. 41–49). Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku.